

'Người mù và tôi' - hành trình đi tìm ánh sáng

Từng làm báo, và viết văn được giải A của Hội nhà văn với cuốn Những ngày đã qua, nhà văn Nguyên Bình có những trang viết rất hay về người diên (Cô gái mồ côi và hòn đảo). Nay ông lại có những trang viết về người mù. Cuốn tiểu thuyết Người mù và tôi của Nguyên Bình do NXB Thanh Niên phát hành tháng 8/2005. Lật từng trang sách, ta như đang hé mở cuộc sống của những người khuyết tật. Họ là ai? Nhân vật, đời sống đa dạng, nhưng hình như sự bi quan, chán nản đã đi qua họ. Khao khát cháy bỏng đến tột cùng của họ là được nhìn thấy ánh sáng.

Mở đầu, nhân vật tôi một ngày nọ phát hiện ra mình có khả năng nhìn mọi thứ khi mắt vẫn nhắm. Nhân vật tôi liền tưởng đến những người mù, ông quyết tâm giúp đỡ người mù khôi phục lại khả năng nhìn mà không cần mắt. Bắt đầu một cuộc phiêu lưu với những phương thức tập luyện của Tỉnh công ý thức do nhân vật “Anh” đứng đầu. “Tôi” đã sát cánh, đã cùng “Anh” hướng dẫn những người mù và người bệnh luyện tập. Dần dà, nhân vật “tôi” nhận biết mặt trái của “Anh”. Có thực anh là một người có tài không? Các phương pháp trị bệnh của anh có hiệu quả thực sự hay không? Đằng sau những cái chết của một số nhân vật, nhân vật “tôi” đã chôn “Anh” và chôn luôn một niềm tin mù quáng.

“Tôi” tách ra, hành động, làm việc, suy nghĩ, đều tập trung cho người mù. Và đứng đằng sau những thân phận ấy, thi thoảng, Nguyên Bình có những câu viết nghe cũng khá đau đớn: “Tôi có đánh lừa người mù vì ao ước hoang tưởng của mình không? Tôi sẽ đưa họ đi tới đâu?/ Tôi đang chơi vui, mắc vào thiên la địa võng nào đây? Vào mớ bong bóng nào?”. Như vậy, có thể khẳng định nhân vật tôi “lọ mọ âm thầm, lăm lăm đánh vật với ao ước hoang đường, mục đích siêu tưởng” trong sự tỉnh táo chứ không đơn thuần là một ông thầy hăm hăm tàng tàng như ông tự nhận. Ông khẳng định: “Mới chỉ có tôi, người nhìn không cần mắt chứ chưa có món lều đường sinh khí công nào giúp người mù khỏi bệnh và nhìn lại” (trang 300).

Khi đọc Người mù và tôi, bạn sẽ thấy những số phận con người ở hoàn cảnh đặc biệt đang bươn chải trong cuộc sống thế nào. Muốn sống, họ phải tìm cách tồn tại, ít có người mù bị động, họ luôn muốn đánh thức trong mình sự hữu ích. Độc giả sẽ gặp ở đó, một ông phó chủ tịch Hội Người mù có đôi tay không còn nguyên vẹn trong một vụ nổ, một tai điếc, tai kia “chập chờn” nhưng lại là người đã tốt nghiệp Khoa Văn - Đại học Tổng Hợp. Hay nhân vật Thanh, 10 lần mổ mắt, 14 tuổi mù hẳn, một cô bé hay hồn dỗi đồng đánh dấm cãi, bắt nạt thầy nhưng cũng rất “cứng” trong cuộc chiến tranh đất đai với ông nội mình. Họ là Ân, với cái chết đau buồn. Họ là Phương, một cô gái mù được chọn để đẻ thuê. Khi cô sinh con xong, chỉ cần một cú lừa đơn giản, cô đã bị chia lìa với đứa trẻ đó mãi mãi. Nói chung, có rất nhiều tầng lớp, nhiều lứa tuổi, nhiều số phận trong lớp học của nhân vật tôi. Ngoài việc làm thêm, họ học hát, học đàn, làm thơ, và cả chuyện tình cảm cũng không kém phần “dữ dội”...

Tuy nhiên, thực ảo lẫn lộn. Nhân vật tôi gặp đủ các hạng người mắc hội chứng đại sư, họ theo học đủ loại rồi “thấy mình là cái - gì - đó - ghê - gớm”. Họ có xuất giá được thật không? Có thể điều khiển nội tạng chạy tùm lum không? Hay đó là sự hoang tưởng đã vánh vất bao phủ? Có một nhân vật tưởng chừng như hoang đường, nhưng đó chính là mặt thứ 2 của nhân vật tôi - đó là ông bạn “Vũ trụ tan vỡ”. Ông này đến từ nơi mà trí tuệ được lập trình, dùng kỹ nghệ gene can thiệp vào quá trình sinh sản tự nhiên. Hành tinh này tan vỡ, do một nguyên nhân từ chính “sự kiêu hãnh thái quá của dạng động vật cao cấp có trí tuệ”.

Qua cuộc đối thoại, người đọc hiểu hơn về gia cảnh của nhân vật tôi. Bằng ấy năm trời theo đuổi

chương trình đi tìm ánh sáng, nhà cửa đất đai bán sặc, chỉ hai năm tới, “tôi” sẽ không còn một xu dính túi. Lấy gì nuôi 2 đứa con học hết đại học? Và trong cuộc đời của nhân vật tôi đã có nhiều giải pháp. “Cứ vay để sống cái đã”, rồi cho vợ đi lao động bên Đức, lô hàng đầu tiên nghịch lý thay chính lại là lô hàng mang sang Đức bị trả lại, toàn những son gió, bấm móng tay, “bán không ai mua, cho không ai đất”... Khi “tôi” lo cho người mù những chuyến đi luyện tập ở xa như Côn Sơn, cũng là lúc ông bỏ tiền túi ra lo kinh phí. Người mù đâu phải là người có tiền. Nhưng “tôi” luôn tâm niệm “phải biết giấu mình, nén mình, giấu sửa mình. đừng bao giờ biến ta thành thằng hề trước tự nhiên, thậm hại hơn, là kẻ mua vui cho thói tò mò, ham thích chuyện lạ” (trang 254).

Nhân vật “Tôi” trong tiểu thuyết, chính là nhà văn Nguyên Bình. Ở đây, không có sự hoá thân hay hình tượng hoá nhân vật gì hết. Đó là những gì ông gắn bó trải qua với người mù hơn 10 năm nay. Nguyên Bình nói: “Đây là một cuốn tiểu thuyết tư liệu, nhân vật và sự việc đều có thật. Nếu ai cần thiết, hãy liên lạc với tôi, bạn sẽ thấy cả một thế giới người mù, những nguyên mẫu trong tiểu thuyết, và cả những gì xảy ra trong cuộc đời họ nữa. Tôi chưa làm gì được cho họ, những người mù của tôi. Mỗi lần bắt gặp họ quờ quạng lóng ngóng, va quệt trong sinh hoạt, lòng tôi quặn thắt”. Trên báo Tiền Phong đã in bài báo về chuyện người mù nhìn thấy sự vật liên tục trong 4 kỳ. Đó là thành công của ông, người đứng đằng sau người mù, âm thầm luyện tập với họ. Khi có tiền, ông tổ chức các cuộc dã ngoại cho người mù, khi sức cùng lực kiệt, ông không còn khả năng chi trả cho họ - những người mù mong manh và nghèo túng.

Giờ đây, ngồi trong căn nhà không phút nào yên tĩnh, văng vẳng tiếng hát karaoke của nhà hàng xóm, đôi lông mày bạc rử xuống, cục u trên trán, Nguyên Bình vẫn trầm ngâm, điềm đậm tin vào việc mình làm. Bạn bè có người nói ông hâm, có người nói ông đúng đấy, cứ làm tiếp đi... Giáo sư V.H.T. (ĐH Y) ủng hộ ông, khuyến khích động viên Nguyên Bình phải “kiên trì đến lì lợm, phải có tài và lòng dũng cảm”. Lòng kiên trì thì chắc chắn ông đã có. Thêm vào đó, là sự đồng cảm vô cùng với những người có số phận bất hạnh. Ánh sáng trên cao kia, bao la và vô cùng. Nhưng có những người cả đời cả kiếp, chỉ khát khao 1 lần được “nhìn”, được “thấy”. Và Nguyên Bình vẫn cùng họ bước đi trong hành trình đi tìm ánh sáng.